

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

III. évfolyam 10. szám

1996. október

Két október emlékei

Magyarország megmaradása, önállósága volt a tét mindkét időben. Az 1848-49-es dicsőséges forradalom és szabadságharc bukását külső ellenség túlereje okozta. A bosszút lihegő győztes dühében 13 tábornokot és Gr. Batthyányi Lajost miniszterelnököt áldozta föl. Azonban 18 év után az áldozatok gyümölcse beért. Gyors fejlődés áldása fakadt belőle. A hősi halottak véréből, az életben maradtak bátor elszántságából! ARAD Magyar kálvária, magyar búcsújáráhely lett. Bár többször meggyalázták, szívünkben-lelkünkben él!

1956 október 23.

A nép az értelmetlen második világháborút követő külső hatalom elnyomását, és a belső bosszút teremtő elnyomást akarta megszüntetni. Honfitársaink tízezreinek megalázása, kifosztása szította az engedetlenség tüzeit a lelkekben. Vértelennek indult, és végül több ezer hazafi életét követelte az árulók által behívott NAGYTESTVÉR beavatkozása. Hősök ezreinek életébe került. Köztük a miniszterelnök és a honvédelmi miniszter is bitón végezte.

Első alkalommal a király nem kegyelmezett a főuraknak, másodszer a proletár-diktátor a proletár-prófétának.

Újra velünk, magyarokkal népesült be az új népvándorlás országútja. Honfoglaló őseink számának kétszerese menekült nyugat felé. Ötvenhat után közel kétszer 18 esztendő kellett, mire megcsendesedett a jóllakott szörny.

A Batthyány emlékmécses, és a lovakkal megtíport 101-es parcella népünk zarándokhelye!

Figyelmeztető jel, melyből minden magyarnak lelkiismereti feladata tanulni!

Valamikor a görög fiataloknak THERMOPÜLE 200 hőséneke és Leonidász királynak a nevét tudnia kellett. A mi fiataljaink tudják-e, mit jelent számukra a két OKTÓBER hőseinek áldozata?

MÁRTON GÁBOR

'56 Októbere

Szenvedett, türt és vért izzadt a nép
Hazug szó marta hiszékeny szívét
Ólom volt vállán a bú, a gond,
S mint halálra rémitett vakond
Menekült kételye üregeiben,
Mert elorzott otthona, hite
Szemétre lökve piszkoba fült,
Küszöbét a szükség sápadt, kábult
Virága-mérges gomba - nőtte be.
Párja dögtetek büzlehelete.
Nyakán hajcsárok, hóhérok hada,
Ha zsarnok szólt, törvény volt szava.
Őrzött lakából bókot kiáltott,
S az összetört nép pocsolját ivott.
Mi volt a paraszt sors? Rút alázat.
Szilaj lelkét dúlták kerge lábak,
S ha benne tűzként fellobbant a düh,
Úgy érezte, nem lesz már derű.
Szemében dac sárga lángja égett.
Terhét vonta, s nem tudta mi végezt.
Csak öklét rázva szidta az eget;
Bosszúja ez, mást nem tehetett.
Paraszt szavára ütleg lett a válasz;
Gumibot, börtön, bitó és száraz
Gúny, mely lelkét összetépte,
És méregként hatott friss sebére.
Gyárakban kattogó gépszörnyek között
Munkás sírt, mint a megkötözött.
És félve gondolt fázó gyermekére,

Ha nyúlt tenyerét szagolta a bére.
Szabadulni akart és mi lett a vég,
A szesz segít, hát kocsmatöltelék.

Így éltünk magyarok, lélek kinjárt
Hordtuk az önkény évein át.
De elég volt, mint Krisztusnak a keresztje.
Mikor szakad fel ezer év kaserverő?
Kialtsunk, kialtsunk fel az égre,
Hogy pusztuljon a gaz, a haza férgel!
Zúgjon a hangorkán, hogy ütött az óra
Hadd hallja, lássa Európa,
Hogy van magyar, mert él még Hunnia,
Hogy tenni vágyik mindgyik fia!
Mert tett kell, tett, s nem üres szavak,
Melyek elmállva szerte konganak.

Ifjúság, jövő reménye, te egyakarást,
Emeled fejed, emeld fel már szavad!
Áraszd szét szivednek nagy hitét:
Hiába felhő, mögötte kék az ég.
Mutasd, hogy szerte lángol
Igazság borától az őserő,
Mert tőlünk függ, mi lesz hazánkból,
Fehér nászagy, vagy sötét temető.

Szeged. 1956. október 18.
Ifj. Paróczai Gergely

Önnek joga van tudni...

hogy a KDNP Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési szakbizottságának állásfoglalása szerint a kormány agrárpolitikája, piac idegen, a stabilizálás helyett a ciklikusságot erősíti, az agrárpiacon résztvevők számára átláthatatlan, nehezen követhető. A gabonapiacra meghozott rossz döntések újabb beavatkozásokat igényelnek majd az állattenyésztésnél. El lehet azon is gondolkodni, hogy épp ez a célja az adminisztrációnak, hiszen a múltban is minden ponton beavatkozott a gazdaságba...

A kormány a "Félideben" című önértékelő kiadványában elismeri, hogy 1994 óta ténylegesen nem növekedett az agrárgazdaság termelése, holott ennek épp az ellenkezőjéről szolt az ígélet. A kormány célkitűzéseiből eddig egyedül a 3 Mrd. Ft-os agrár-export támogatás valósult meg. Igaz, hogy ennek az elérését csak a ciklus végére tervezték.

Az agrár-export támogatása tulajdonképpen azt jelenti, hogy a külföldön értékesített áruk olcsóbban juthatnak a külföldi vásárlók számára. KDNP véleménye szerint a támogatással az áruk előállításának versenyképességét, valamint a piaci intézmények működésének a hatékonyságát kellene javítani. Ez lenne az igazi stratégiai cél!

Pártunk véleménye szerint a kormányintézkedések koncepció nélküliek, későiek, és többször összekeveredik a szociálpolitika a gazdaságpolitikával. Iskolapélda erre, ami a gabonapiacra történt. A várakozásokkal ellentétben a búza felvásárlási ára nemhogy csökkent volna, hanem meghaladta a világpiaci árat szintjét. Gondoljunk csak arra, hogy milyen versenyhátrányba kerültek ezzel a továbbfelhasználók, mint például az állattenyésztés. A búza világpiaci árszint feletti belpiaci ára a kapkodó, bizonytalan kormányzati nyilatkozatok, és beavatkozások eredménye. Az egyik oldalon a keresletet látszólag korlátozta a külpiac kizárásával, de a másik oldalon hatványozott keresletet teremtett az állami tartalékok indokolatlan belföldön való feltöltésével, valamint vélelmezhető, hogy engedély nélküli külföldre szállítások is történtek. Az év vége felé bekövetkező búza, illetve kukorica ár csökkenését szintén a hibás kormányzati beavatkozások számlájára kell írni. A kormány tagjai nem tudják eldönteni, hogy legyen - átváltási díja a búza illetve a búzaliszt exportengedélyének. Ha megvan a kormány engedélye az 1 millió tonna búza exportjának, akkor a piac szereplőinek kell eldönteni, hogy melyik forma előnyösebb számukra, és az országnak is az a jobb forma, amelyik nagyobb hasznot hoz. Ez már nem az állami hivatalnokok döntési jogkörébe kellene tartozzon!

A KDNP véleménye, hogy az állam hagyja a piacot a piaci szereplők számára szabadon működni, és csak akkor avatkozzon be, a működésébe, ha ezzel kiszámíthatóbbá teszi, és megelőzheti a zavarok bekövetkezését. A termelők tényleges érdekeit szolgáló agrárpiacon rendtartási rendszert kell kialakítani! Az agrárszféra

piackonform megoldásainak tartjuk, a reális garantált ár és irányár és a tényleges felvásárlási mennyiség időbeni meghirdetését. Így válhat a jövő évi búzatermesztés kiszámíthatóvá, de ez most az őszi búza vetési idején aktuális! Továbbá fontosnak tartjuk, és a KDNP igényli, hogy az agrártárca adjon pontos számvetést minden gazdasági év végén a támogatások felhasználásáról, mezőgazdasági termékcsoportonként, támogatási típusonként, valamint vállalkozási típusonként.

Elmondjuk olvasóinknak, hogy a Kereszténydemokrata Néppárt kidolgozott agrárpolitikai programjának jellegzetessége, hogy abban a mezőgazdaság és a vidéki élet szervesen kapcsolódik. A kiegyensúlyozott agrárpiacon, a földszerezés, az új tulajdonosi formák, a környezetvédelem, és az önkormányzati élet gazdasági megerősítése, mind egyforma süllyal szereplő programunkban. Úgy véljük, hogy az egész magyar társadalom érdeke, a virágzó, biztonságos, hazai élelmiszerellátást és hatékony mezőgazdasági exportlehetőséget biztosító mezőgazdaság, valamint a korszerű, de a hagyományait is őrző vidéki életforma kialakítása. Egységes vidékfejlesztési politika kialakítása mellett szállunk sikra, melynek része a gazdaságilag elmaradt térségek válságkezelése, a helyi erőforrások feltárasa érdekében. Pártunk agrárpolitikai főbb tételei: - Hirdetjük és valljuk, hogy a család a társadalom legfontosabb építőkövét, a családi vállalkozások fejlesztését tartjuk elsődlegesnek. - A mezőgazdasági vállalkozók érdekvédelmének fejlesztési lehetőségét, a valódi, önkéntes szövetkezetek formájában látjuk megvalósíthatónak. - A földterület nem lehet korlátlan mennyiségben magántulajdon tárgya, és kizártnak tartjuk a külföldiek termőföld tulajdon szerzését. - Fontosnak tartjuk a mezőgazdaság szerkezeti átalakítását, amelynek során a világpiaci értéktétellet kell követnünk, mivel az Európai Unióhoz való csatlakozást és a nemzetközi kapcsolatok fejlesztését fontosnak tartjuk. - A piaci információkat szolgáltató, a szaktanácsadó a finanszírozást segítő raktározást, szállítást megoldó szervezetek létrejöttét támogatjuk. - Szakoktatás, kutatás, fejlesztés az új mezőgazdasági vállalkozók igényei szerint kell, hogy átalakuljon. Az agrárirányítást a földművelésügyi miniszter egyszemélyes feladatkörébe tudjuk hatékonyan elképzelni. Összességében tehát a Kereszténydemokrata Néppárt olyan mezőgazdasági és Vidékfejlesztési megvalósítható programot dolgoz ki, amelyben az állam és az egyén aktív, kiszámítható és követendő együttműködése valósul meg.

Amit az egyes ember megvalósíthat, azt egy közösség nem veheti el tőle, amit pedig egy kisebb közösség képes önmaga megvalósítani, azt nem ragadhatja magához egy nagyobb csoport, vagy állam.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Tisztújítás a KDNP városi szervezetében

A június 8-9-i Országos Választmány határozata értelmében a Párt minden tisztségviselőjét újra kell választani.

A Gyomaendrődi Szervezet szeptember 16-án tartotta meg a választásokat a tagság nagy részvétele mellett. A választások eredményeként a tagság:

Elnökké választotta Vaszkó András,
Titkárrá Véha Lászlónét
Gazd. vezetové Szabó Zoltánét.

Az elnökség tagjai lettek:

Tímár Mihály, Talán Mátyás,
Ungvölgyi János.

A megyei Választmány küldöttei:

Vaszkó András
Ungvölgyi János.

A megyei választmány tagjai részt vesznek az októberi megyei választmányi ülésen, amikor is megválasztásra kerülnek: megyei elnök, a megyei elnökség tagjai, az országos elnökség tagja, valamint az országos választmányban részvevő küldöttek.

Az országos vezetőség választásáéra pedig 1997 januárjában kerül sor.

VASZKÓ ANDRÁS

Október 6-án Aradon a vértanúk emlékművénél a KDNP Gyomaendrődi Szervezete nevében Császárné Gyuricza Éva, a Békés megyei KDNP Szervezete nevében Császár Ferenc ügyvezető elnök helyezte el a hála és a megemlékezés koszorúját.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Változatlanul vezetünk a tabellán!

Augusztus 31-én itthon 2:0-ás eredménnyel folytatódott a sikersorozat. A jó erővel felvonuló fiatal ellenfél, Orosháza, nem könnyen adta meg magát.

Szeptember 7-én megszakadt a parádés menetelés. Szeghalom ellen 2:1-re veszett együttesünk.

Szeptember 14-én Csabacsüdöt fektettük két vállra. Már a 10. percben 3:0 volt az eredmény. A negyediket szünet után préselték a hálóba. Ideje volt a tavalyi adósságért visszavágni. Remekeltek a fiúk.

Szeptember 21-én Békéscsabán a Jamina ellen 0:0-val ért véget a sárdagasztás, csúszkálás.

A tabella állása:

1. Endrődi Barátság 8 6 1 1 25:7 19
5. Gyoma FC 8 4 3 1 17:7 15

A következő mérkőzés a helyi rangadó lesz. Mire lapunk megjelenik, már túl leszünk rajta. Nem lefutott mérkőzés. Az Endrődből átigazoltakkal igen jó együttes, erős ellenfél formálódott ki. Nagyon időszerű lenne már egy megérdemelt siker. Ott leszünk, buzdítunk és bízunk a győzelemben.

MÁRTON GÁBOR

A KÖZÖSSÉGI HÁZ OKTÓBER HAVI PROGRAMJA

2. 17.30-tól Herbalife előadás.

9. 17-től Cukorbeteg klubja.

10. 10-től Zenés gyermekműsor óvodásoknak és kisiskolásoknak.

Vendégeink:

Hevesi Imre és Gulyás Levente

11. 16-tól Termékbemutató.

12. 17-től A Nyugdíjas Klub vacsorája.

19. 18-tól Magányosok Klubja tagjai alakulásuk 2 éves évfordulóját ünneplik közös vacsorával

19. 16-tól Az Ifjúságmozgalmi kiállítás megnyitója.

A kiállítás nyitva: Okt. 31-ig, hétköznapokon 8-16 óráig.

Október 26-án, 17 órakor a TEAHÁZ vendége Dévai Nagy Kamilla lesz. Műsorának címe: Magyarok fénye.

A Közösségi Házban az idei őszi folyamán is beindult a társastánc tanfolyam egy csoportban, valamint helyet adunk még egy gitár- és egy számítógép kezelői tanfolyamnak.

Szeretettel várjuk az érdeklődőket a rendezvényeinkre és állandó csoportjainkba!

Adományozók:

Császár Ferenc
Császárné Gyuricza Éva
Dinya László (Corvo Bianco BT.)
Dinya Zoltán (MAR-ZOL CIPŐ)
Farkasinszki László
Gellai József
Gombkötő Judit
Gyuricza Csaba
Gyuricza Irma Ildikó
Gyuricza János (GYURICZA SÖRÖZŐ)
Dr. Horkai Kálmán
Hornokné Németh Eszter
Hunya István (TURUL CIPŐ)
Iványi László

Lizák Istvánné (SZILVIA PANZIÓ)
Marsiné Giricz Erzsébet
MAVAD BÉKE Kft
Márton Gábor
Polgármesteri Hivatal
Polányi Éva
Dr. Rác Máttyás (Debrecen)r
Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola vezetője, tanárai és dolgozói
Szonda István
Ujházi Ernő
Ungvölgyi János,
Vaszkó András
Vaszkó Irén
Véháné Kovács Irén

Az ünnepség október 23-án

9.00 órakor Szentmise az Endrődi Szent Imre Római Katolikus Templomban
Utána kb. 9.45 Emlékbeszéd, tarja Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő,
Majd az emlékmű leleplezése, megszentelése, megáldása Iványi László plébános úr és Sipos Tas Töhötöm nagytiszteletű úr részéről.
Ezt követi a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola ünnepi műsora.
Végül koszorúzás.

Búcsúzunk

Dr. Csókási Béla 83 éves korában elhunyt. Az egykori polgári iskola tanára, majd igazgatója volt. 1948 után előbb a Szeghalmi Péter András Gimnázium, majd a Gyomai Gimnázium és Mg.-i Szakközépiskola tanáráként ment nyugdíjba. Nyugdíjasan, szülőhelyén Csanádapácán telepedett le. Az ottani Nyugdíjas Kör fáradhatatlan vezetője és szervezője volt haláláig.

... ..
Czibulka József (1914-1996) Pozsonyban szerzett tanítói oklevelet. 1947-ben a lakosságcsere során el kellett hagynia Csehszlovákiát feleségével és öt gyermekével. Először Telken, majd 1952-től 1956-ig Endrőd-Ugar és Öregszőlő iskolájában működött igazgató, majd tanítóként. Véglegesen Tápiószentmártonban lett otthont. 10 évig töltött be igazgatóhelyettesi munkakört. 1974-ben lett nyugdíjas, de még 10 évet töltött utána a katedrán. Felesége, gyermekei, unokái és dédunokái gyászolják a szerető családfőt.

HIRDETMÉNY

Meskönyvek, kifestők, foglalkoztató könyvek, gyermek, ifjúsági, romantikus regények, krimik, szakácskönyvek, Walt Disney könyvek, színezők nagy választékban, olcsó áron kaphatók a könyvtár "mini" könyvesboltjában.

Új kazetták érkeztek a "mini" videotékába. Kölcsönzési díj egy napra 50-80 Ft.

Fénymásolás, azonnal. Díjai: A/4-es méretben 8.-Ft. A/3 méretben 16.-Ft. Hagyományos könyvtári és új szolgáltatásainkkal szeretettel várunk minden érdeklődőt a Könyvtárba, Blaha u. 21.

„Ha utolér az elúzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencsérés szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

DIENES IZRA

Ikefalva 1900. Debrecen 1977.

A Tanítóképzőt Kézdivásárhelyen kezdte, és Sepsiszentgyörgyön fejezte be. Még diákfejjel vett részt az első világháborúban, mikoris a SZÉKELY HADOSZTÁLY kötelekében harcolt.

Román fogságból hazatérve szerezte meg az oklevelet. Utolsó év volt, amikor magyar nyelvű oklevelet lehetett szerezni. Munkáját Göcsön (Maros vm.) kezdte. 1921-27 között a sovinszta román politikától sokat szenvedett magyarsága miatt. Üldözték, többször megverték.

1927-ben Magyarországra szökött. Eddigre már nős volt, feleségül vette Hajdú Emma tanítónőt. Előbb Tiszakonyáron tanított a református iskolában, majd felesége is ájtott. Konyáról azonban el kellett jönni, mivel felesége katolikus volt, s azt kívánták, hogy térjen át a református vallásra. Így került Endrődre, ahol a református férj is taníthatott a katolikus egyházi iskolában. Itt született meg lányuk Sárika. (Az ő közlése alapján állítottam össze életrajzát)

Kondorostanyán (most Hunya), Décspáskomon, Öregszőlőben tanyai iskolákban működtek. Végül Endrőd belterületére kerültek.

Dienes Izra igen mozgalmas, tevékeny közösséget segítő életet élt. A színvonalas, lelkiismeretes tanítás mellett elévülhetetlen érdemeket szerzett a HANGYA SZÖVETKEZET megszervezésében, majd a TEJSZÖVETKEZET létesítésével segített a tanyák népén. A szétszórtan élő tanyai emberek művelődésére művelődési estéket rendezett. Fáradhatatlan küzdelme eredménye lett az Öregszőlőben fúrt ártézi kút.

1940-ben a BÉCSI DÖNTÉS után, a szülőföld szeretete, a honvágy hazavitte Székelyföldre a családot. Nyárfőn, majd Tordán tanított. A második világháborúban ismét Székelyföldön katonáskodott, mint főhadnagy. Megsebesült. Bécsbe került kórházba. Onnan szökött meg. Endrődön találkozott össze családjával. Felesége 1946-ban elhunyt. Most is a szarvasvégi temetőben pihen. Újra házasodott. Zempléni Margit tanítónőt vette feleségül. Ebből a házasságból született Imola.

A polgári iskolában tanított. Majd az iskolák összevonása után Iványi Gergely igazgatósága alatt szá-

madó (gazdasági) igazgatói munkakört látott el. Az ötvenes évek első felében a pedagógus színjátszó csoport oszlopos tagja volt.

1956-ban a forradalom idején felkérték a rendőrpáncsnokság ellátására. Megszervezte a NEMZETŐRSÉGET. Katonás rendet tartott a községben. Működése alatt egyetlen pofon sem csattant el. Megakadályozott minden önbíráskodást, tettelegességet. Senkit nem engedett bántani. A községben szolgáló rendőrök is megmaradtak hivatásukban (beosztásukban).

1957-ben letartóztatták. Megalázták. (Szinte összetörték azokat, akiket védett.) Kistarcsára internálták. Aztán Gyulára szállították. Azzal a feltétellel szabadult, hogy el kell tűnnie Endrődről. Állásától megfosztották. Mivel nem lett besúgó, nyugdíj nélkül élt élete végéig. Hiába volt 40 év tanítói szolgálata!

Tanítói-nevelői munkáját mindig a pontosság, igényesség és a szigorúsággal párosult jóság jellemezte. 1991-ben poszt humusz kitüntetésben részesült, a "VÉRTANÚK EMLÉKÉRE" plakettel ismerték el áldozatos, hősi magatartását.

Temetése a debreceni nagyerdei temetőben volt. Az endrődi pedagógusok nevében én vettem végső búcsút kiváló barátunk és munkatársunktól, aki életvidám "góbé" volt, s kinek sok jótettét ocsmányul fizette vissza a sors.

De mindig boldog volt, mert példás - követésre méltó - családi élete vigasztalást nyújtott neki, hogy elviselje a sors csapásait.

MÁRTON GÁBOR

Adjon Isten jó napot!

Láncos lobogóját, adj Isten jó napot!
Én nyers-székely góbé, az Úrban én vagyok.
Isten nyila üt meg, mikor e szót hallok.
Volt egyszer egy ember, az pedig én vagyok.

Ide hallgasson ám minden ember fia,
Mert amit beszélek, fele sem tréfa.
Azt még nem tudjátok, ki áll ellöttetek.
Megeresztem a szám, mindnyájan reszketek.

Ott születtem én a székely hegyek ormán
Kikeletnek első verőfényes napján.
Attilának vére pezseg a szívemben,
Hős Csaba szelleme él az én lelkemben.

Hogy ki volt az apám, ne kérdezzétek,
Mert aki azt tenné, a menykő ütné meg.
Orkánnak, viharoknak volt ő az ő atyja.
Isten kegyelméből, én pedig a fia.

Zúgva és tombolva járta a világot,
Mindenütt azt mondta: Adj Isten jó napot!
Ezt hagyta fiának testamentumban.
Ne legyen ő szolgálja soha e hazában!

Ha magyar vagy, tehát nem "alá szolgálja",
Adj Isten jó napot! - kedves "atyámfia".
Mert a magyar ember senkinek sem szolgál,
Tehát az sem mondja, hogy "alászolgálja".

• Csurgó, 1917.
(A magyar óra alatt, mivel „alászolgálja” köszönést kívánt a magyar tanár.)
Írta: Dienes Izra, tanítóképeszdész.

Katolikus Krónika

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

Október 8.	kedd: Szűz Mária, Magyarok Nagyasszonya
Október 15.	kedd: Avilai Nagy Szent Teréz
Október 18.	péntek: Szent Lukács evangélista
Október 23.	szerda: Kapisztrán Szent János
Október 25.	péntek: Boldog Mór püspök
Október 27.	vasárnap: Misszióvasárnap

Az endrődi Szent Imre templom búcsúja **november 10-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz**, a mise végén körmenettel.

A búcsú főpapja Illésy Mátvás budaörsi atya lesz. A tervek szerint a fiatalokból álló énekkarát is hozza.

Örömmel értesítjük, hogy

Gyulay Endre**Szeged-Csanádi megyéspüspök Úr**

1996. október 5-én, szombaton 16 órakor felszenteli Szent Gellért püspök tiszteletére iskolánk kápolnáját, és felvesszük a nevét.

Az ünnep végén leleplezzük az adakozók emléktábláját is.

Szeretettel hívja a Kedves Olvasókat: a gyomaendrődi Katolikus Általános Iskola

Október 5-től iskolánk neve:

Szent Gellért
Katolikus Általános
Iskola
G y o m a e n d r ő d

Emléktábla

Iskolánk épült: 1994. szeptember - 1995. szeptember között.

Tervező: Szabó Jenő

Kivitelező: THERMIX Építőipari Szövetkezet

Műszaki ellenőr: Szmola Imre

Kápolna felszentelése: 1996. október 5.

Oltárkép: Salamon György

Az alábbiak anyagi áldozatából született meg az iskola:

Ambrózi László és Családja, Bonita Faipari Kft., Bramac gyár, Buti László, Császár Ferenc és Gyuricza Éva, Egészséges Életmódtér Alapítvány, Endrődi Egyházközségi Képviselőtestület, Endrődi Oltáregylet, Dr. Giricz Katalin, Gyomaendrőd város Önkormányzata, hajdani gyomai és endrődi polgárok, Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány, Kirche in Not Ostpriesterhilfe e. V., Kiss Pál és Kiss Pálné, Dr. Latorcai János és Ujházi Aranka, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Prokop Péter, Szabó Dezsőné és Családja, Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szilágyi Gáspár, Szöllösi Istvánné, Tóth Péter és Családja, Ujházi Ernő Dezső és Papp Piroska Ágnes, Varjú László és Családja, Vaszkó András és Pena Pauline, Vállalkozás Verseny Tisztesség Alapítvány, †Wodianer család, és mindazok, akik kisebb-nagyobb adományaikkal hozzájárultak.

Mire a Kedves Olvasó kézbe veszi újságunkat, az oltárkép is a helyén lesz a szentelészkor a kápolnában.

Salamon György budapesti festőművész magyarázata a képhez.

AZ OLTÁRKÉPRŐL

A gyomaendrődi

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola
kápolnája

Az ember alkotó tevékenysége folyamán, a művészet létrehozójaként a Teremtő munkájához válik hasonlatossá. Az Istentisztelet, mivel Istennek csak a legnemesebb dolgokat lehet felajánlani, ezért válik szinte akaratlanul is a művészetek gyűjteményévé, a templom pedig a művészetek tárházává, legnagyobb befogadó héjazatától - az épülettől - kezdve, a legkisebb használati, liturgikus tárgyig. Ide tartozik természetesen a templomi Istentisztelet énekeitől, zenéjétől a költői művekig, és az iparművészet, képzőművészet produktumáig minden. A művészet képes egyedül arra, hogy a hétköznapi ünnepit varázsoljon, áttételesen pedig, hogy az anyag (pl. festék, vászon) legegyszerűbb megjelenési formáját a művészi alkotás titokzatos sorompóján áthúzza egyszerűben szellemivé, magasrendű műalkotássá avassa.

Ezt a titokzatos metamorfózist az Egyház az Evangélium szolgálatába állította a keresztény művészet évezredein át, ezáltal a képek üdvöndje segítségével szemléltethetjük Isten dicsőségét.

Az oltárképet a reneszánsz vezette be a templomokban, amelyek nagyméretű festmények - és rendszerint a templom védőszentjével kapcsolatos tematikát dolgoznak fel látványos, magyarázó formában.

Az itteni oltárkép egy egységként fogható fel, de hét darabból, egymással összefüggő és jelentésében egymást erősítő és magyarázó képekből áll.

Gyomaendrőd a Szeged-Csanádi Püspökség területén fekszik, az első csanádi püspök pedig Szent Gellért volt. Az oltárkép Szent Gellért élete és munkája köré fűzi mondandóját. Szent Gellért Szent István korában jött be Magyarországra. Mór, Pécs tudós püspöke hívta be az eredetileg Jeruzsálemba, a Szentföldre igyekvő velencei születésű Gellértet. Gellért Velencében a Szent György szigetén bencés szerzetes volt, nagy tudású, szent életű és komoly, vallásos férfi. Szent Gellértnek az országba jövetelét az oltárkép predelláján (alul) baloldalt láthatjuk. A predellán egy tekercsen, melyet két angyal tart, kivetül Gellért életének két sarokpontja. A bejövetele a háttérben az akkori Pécs bazilikájának tornyait látjuk, és az egyszerű bencés rendi szerzetest, Gellértet, amint áldását adja az elébe járuló és térdeplő magyarokra. Kíséretében lovagol Mór pécsi püspök, a költő, díszes bíbor ornátusban, oldalán csatlósával.

A predella jobb oldali képe a püspök, Gellért halálát jeleníti meg. A krónika szerint Gellértet a Vata-féle pogányházadaskor, 1046. szeptember 24-én ölték meg a lázadók. Gellért szekerét fölfordították, a földön térdeplő és bántalmazóira keresztet vető (folytatás a 11. oldalon)

RENŐRSZEMMEL

Örömmel tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy lapunkat új rovattal gazdagítjuk. Terveink szerint rendszeresen számolunk városunk közrendi és közlekedésrendészeti helyzetéről. Célunk az, hogy olvasóink, városunk polgárai nagyobb betekintést nyerjenek a rendőrség munkájába, sikereibe, nehézségeibe. Ez által a hatékonyabb együttműködést kívánjuk elősegíteni a közrendvédelmi szervek és a lakosság között.

Mivel a közelmúltban - szerencsére - számottevő bűncselekmény nem történt, ezt az írásunkat a közlekedésbiztonságnak szenteljük. Szándékunkat az is indokolja, hogy az őszi idő beálltával fokozottabb elővigyázatosságra lesz szükségünk. Az első félévi baleseti statisztika az elmúlt év hasonló időszakához viszonyítva kedvező képet mutatott. A balesetek száma 48-ról 38-ra csökkent. Ebből a súlyos sérülésekkel járók 29-ről 22-re, míg a halálos kimenetelűek 4-ről 2-re csökkentek. Júliustól kezdve azonban ez a kedvező tendencia nem folytatódott, sőt a balesetek száma jelentősen növekedett. Ez okból Szűcs József alezredes úr a következőkre hívja fel figyelmünket:

"A baleseti okokat vizsgálva jelentősen megnőtt az ittasság szerepe. Ezért az év hátralévő részében a balesetek megelőzése érdekében, a rendőrség fokozott alkoholellenőrzést hajt végre. Tovább vizsgálva a baleseti okokat, megállapíthatjuk, hogy a sebesség túllépése országosan, megyénkben és területünkön is első helyen áll, ennek oka a sebesség nem kellő megválasztása.

Ezért szükséges, hogy a rendőrség minden lehetséges eszközzel kiszűrje a forgalomból a gyorshajtókat. Megyénkben e célra már 5 korszerű eszköz áll rendelkezésünkre, köztük a lézer sebességmérő-ellenőrző műszer. A kisebb fokú sebességtúllépésnél a rendőrség pénzbírságot szab ki, azonban jelentős esetekben szabálysértési eljárást kezdeményez. A hatóság a feljelentés alapján 30.000 Ft-ig terjedhető pénzbírságot szabhat ki és a jogosítvány bevonásával is élhet.

Ezért szeretném felhívni a járművel közlekedők figyelmét a sebesség túllépés legfontosabb eseteire:

- Abszolút sebességtúllépésről akkor beszélünk, ha a jármű vezetője az adott útvonalon a KRESZ-ben előírtakat, illetve a táblával jelzett korlátozásokat túllépi.

- A "relatív" sebességtúllépésről akkor beszélünk, ha - és ezt a balesetek többségénél tapasztalhatjuk - a jármű vezetője nem helyesen választotta meg a sebességet. A relatív sebesség helyes megválasztása azt jelenti, hogy a látási és útviszonyok mellett - figyelemmel az időjárási viszonyokra - az általunk vezetett járművel a veszélyhelyzeteket ki tudjuk védeni.

Ezért fontos az alábbi szempontokat maximálisan figyelembe vennünk:

1/ A járművezető vezetéskori általános állapotát, felkészültségét,

2 egészségi, fizikai állapotát,

3/ mióta vezeti az adott járművet, mióta vezet balesetmentesen,

4/ az utazás célját, időtartamát, a megválasztott útvonalat (ismert-e vagy ismeretlen),

5/ az útvonalra vonatkozó közérdekű előrejelzéseket,

6/ a jármű általános és speciális állapotát, műszaki alkalmasságát, az utazók számát, a csomag magasságát, szélességét, vontat-e utánfutót? stb.

7/ a kiválasztott út állapotát (autópálya, autópálya, főút, burkolat jellege: jó, megfelelő, kátyús stb. latyakos, jeges stb.)

8/ az útburkolaton lévő jeleket (záróvonal, kerékpársáv, besorolási irány, gyalogátkelőhely stb.)

9/ az út vezetését, dőlését, kanyarok szögét,

10/ az út mellett elhelyezett közlekedési, útbaigazító, figyelem felhívó táblákat,

11/ figyelemmel kell lenni a közlekedő partnerekre, gyalogosokra, kerékpárosokra, idősekre, gyermekekre, motorosokra, a lassú járművekre stb.

Úgy gondolom, hogy - bár nem teljes - e felsorolás, felhívja majd a közlekedők figyelmét, hogy a relatív

sebesség megválasztása milyen fontos, mert e körülmények bármelyikének figyelmen kívül hagyása már balesetveszélyhez vezethet.

Szólom kell arról is, hogy a balesetek több mint 50%-a lakott területen belül következik be, és ezeknek mintegy 70%-ában helyi lakos a baleset résztvevője.

Ennek egyik fő oka az ún. rutinból történő vezetés. Mivel a közlekedő hosszabb ideje a megszokott útvonalat használja, hajlamos arra, hogy ne vegye észre az időközben kihelyezett közlekedési táblákat, a megváltozott forgalmi rendet.

Ezért szeretném az Önök figyelmét felhívni, hogy mindenki, mindennap az adott viszonyoknak megfelelően közlekedjen! Az őszi-téli időszak beálltával jelentősen megváltoznak a közlekedési viszonyok, ezért feltétlen szükség van az arra való felkészülésre, mely elsősorban a járművekre vonatkozik.

Ehhez nyújt segítséget az október 18-án 14 és 18 óra között megtartandó ingyenes műszaki nap, Szarvason a Szarvasi Autószerviz Kft.-ben, Szarvas, Csabai u. 2. sz. alatt., ahol ingyen ellenőrzik a járművek fényező beállítását, a fékek működését, CO szintet stb.

A kisebb beállításokat a helyszínen elvégzik, a nagyobb problémákra felhívják a figyelmet.

Bízunk abban, hogy az olvasók figyelembe veszik a leírtakat, és ezzel is csökkenhet a balesetek száma.

További balesetmentes közlekedést kíván a Gyomaendrődi Rendőrség állománya."

Mi pedig köszönetet mondunk, és bízunk abban, hogy ezek a gondos, figyelem felhívó tanácsok nem maradnak pusztába kiáltott szavak, s mindnyáján, gyalogosok és járművezetők, jobban vigyázunk egymásra, s magunkra.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Az önkormányzat munkájáról

Tájékoztató a Képviselő-testület szeptember 26-i üléséről

1. Szokás szerint a hónap utolsó csütörtökén volt a szeptemberi Képviselő-testületi ülés. 25 napirendi pont várt sorára. Mint mindig, most is, a legfontosabb közérdekű dolgok a délelőtti folyamán kerültek sorra.

Elsőként emlitem a tandíj és térítési díj összegéről szóló rendelet-módosításunkat, mely a módosított Köznevelési Törvényből ered. Lényege: az alapellátáson túl nyújtott szolgáltatások, illetve akik a felnőttkori (20 év feletti) és második szakképzés megszerzésére készülnek fel. A tandíj fizetésére kötelezhető tanulmányi eredményük függvényében az intézményvezető egyéni elbírálása alapján a tanuló szociális körülményeit figyelembe véve és kiemelkedő tanulmányi eredmény esetén - ha az intézmény a költségvetéséből fedezni tudja - teljes térítési díjat vagy tandíjat elengedheti.

2. Városunk egyik Kft-jének kérése, hogy a város területén iparterülettel minősítse át a leendő működési helyüket és ahhoz egy rendelet-tervezetet alkotna meg a Képviselő-testület. A Polgármesteri Hivatal munkatársai egyeztető tárgyalásokat folytattak, majd az érintett lakóövezet érdekelt ingatlantulajdonosainak lakossági fórumot tartottak. Mindkét tárgyalás eredményes volt. A lakók és hatóságok ellenvéleményt nem nyilvánítottak.

A soron következő harmadik napirend az 1996 évi költségvetés első félévi teljesítéséről szól. Összességében megállapítható, hogy a várható pénzügyi nehézségek, melyek az év elején még kezelhetetlennek látszottak, - a beszámoló időpontjában - már tűrhetőnek mondhatók.

Ebben segítséget jelentettek az állami költségvetésből származó források mellett:

- a helyi adók időarányos teljesítése (52.47 %),
- az intézmények bevételei (59.71 %),
- az önkormányzati vagyon értékesítése,
- a befizetett bérleti díjak.

3. Az adócsoport beszámolója alapján megállapította a Képviselő-testület, hogy a lakossági adófizetési morál jó. Márpedig a költségvetésben jelentős tételnek számít cca. 35 millió forintot csak ilyen esetben lehet komolyan beszámítani.

Sajnos, nem tudni, hogy mit határoz az Országgyűlés a következő év finanszírozásáról, mennyi lesz a központi költségvetésből leutalt összeg, milyen további megszorításra kötelez bennünket? Mivel sok a bizonytalanság e körön belül, a Testület úgy határozott, hogy nem kívánja a gépjárműadó és helyi adók adótételeinek megváltoztatását, de biztonság kedvéért az adócsoport készítsen egy esetleges módosítási lehetőséget is.

4. Augusztus 21-31 közötti időszakban az Állami Számvevőszék vizsgálatot végezett a Hivatalnál. A korrekt megállapítások tartalmazzák a jól működő rendszereket és néhány javítandó dologra hívják fel a figyelmet. A Képviselő-testület elfogadta az ÁSZ jelentését.

5. Nagy érdeklődést váltott ki a Gondozási Központnál végzett szakmai és gazdasági vizsgálatról szóló jelentés. A jelentést a vizsgálatot végző Nagyszénási Szociális Otthon igazgatója és gazdasági igazgatója készítette.

- A vizsgálati jelentést a Testület elfogadta és nem állapította meg az intézmény vezetőjének felelősségét a Városi Gondozási Központnál kialakult helyzetért.

- A Képviselő-testület a támogatást 4,200 Ft-tal megemelte. (A költségvetés év elején 8,000 Ft-t elvont az intézménytől, azzal, hogy gazdálkodik ki.)

- Az intézmény vezetője a többlettámogatás felhasználásának igényét jelezze a hivatal felé. A képviselő-testület kötelezte a

Hivatalt, hogy vizsgálja meg annak jogosságát, és erről adjon tájékoztatást.

Említettem, hogy a téma nagy érdeklődést váltott ki! Az intézmény tizenegynéhány dolgozója megjelent a napirend tárgyalásánál. Helyesnek és követendőnek tartom az érintetteknek ilyen magatartását! Ne fejük fölött és nélkülük történjenek a döntések. Viszont nagyon nem tetszett az egész csoport megnyilvánulása a döntés után. Annak ellenére, hogy a jegyző úr jelezte, hogy a következő napirend tárgyalása után kíván reflektálni, együtt a város egészségügyi ellátásáról, sőt a polgármester úr is felhívta a figyelmet erre a tényre, a V.G.K. összes dolgozója elhagyta a tanácskozás színhelyét. Úgy látszik csak az érdekelte őket, hogy a támogatást megkapják-e!

5. Az említett téma (egészségügyi ellátás) nagy gondot jelent a városnak. Sajnos 1997-től nem lesznek gyomaendrői születésűek. Nincs 15 millió forintja az Országos Egészségügyi Pénztárnak, hogy tovább működtesse a szülőotthont. A város pedig képtelen ilyen kondíciók mellett fenntartani. E tények miatt, sajnálatunkat kifejezve, jegyzőkönyvben rögzítettük köszönetünket Dr. Csaba Kálmán főorvos úrnak a több mint 2 évtizedes munkájáért.

A szülőotthont átalakítva korszerű rendelőintézetet szeretnénk létrehozni, ahol szakrendelések lennének. (nőgyógyászat, szemészet sebészet stb.) A Fürst Sándor utcai épületbe (Tüdőgondozó) pedig az alapellátást helyeznénk a mostani központi rendelőből.

„Szakmai struktúraváltás” pályázaton a pénz egy részét megnyertük. Ehhez még kb. 30 millió forint kell, amit ezt után további pályázatokkal illetve az önkormányzati költségvetésből kellene kiegészíteni.

E téma lezárása után került sor a fent már említett jegyzői véleményre. A jegyző úr nagyon korrekt összehasonlítást tett a két intézmény vezetéséről. Megállapításai egyben útmutatást is jelentettek, már aki meghallgatta.

Ezek voltak a legfontosabb témák, amelyek úgy vélem, a lakosságot érdekelhették. Ezek után szó volt az Október 6-i és 23-i ünnepségekről, melyekről a lap más részén találkozhatnak az olvasók.

Érdekességként említhetem a Körös Cargo Kft terveit a folyónkon történő vízi szállítások felélesztéséről, melyekről a Képviselő-testület további tárgyalásokat kíván folytatni.

Változtatlanul szeretném felhívni kedves olvasóink figyelmét a nyilvános Bizottsági és Testületi Ülésekre és kérem tiszteljenek meg bennünket látogatásaikkal.

Néhány szó a szeptember 28-i találkozóról

A város szeptember 28-ra hívta össze találkozóra az olyan személyeket és vállalkozókat, akik tanácsaikkal segítséget adhatnának a város vezetésének a további munkájukhoz. Nagy számban részt vettek a város „elszárnozottai” is. Úgy ítélem meg, hogy e találkozó elérte célját. Nagyon sok hasznos tanács, ötlet hangzott el, melyekből profitálhatunk.

Ez úton mondok köszönetet a város vezetése nevében minden kedves résztvevőnek a hasznos segítségért. Úgy hiszem, hogy ezt a fajta együtt-gondolkodást tovább kellene folytatnunk.

Czibulka György

PROKOP ATYA AJÁNDÉKAI

Szeptember 24-ike Szt. Gellért napja, minden bizonnyal emlékezetes nap lesz a Gyomaendrői Katolikus Iskola életében. Dél előtt ünnepi szentmisére gyűltek össze az iskola kis kápolnájában, tanulók, szülők, meghívott vendégek, akik zsúfolásig megtöltötték az aulát. Mise után került sor annak a kiállításnak a megnyitására, melynek keretében a Rómában élő Prokop Péter atya adta át "ajándékait", 40 festményt az iskolának, mely egyben a festő állandó kiállításául szolgál majd.

Szeretnénk olvasóinknak bemutatni Prokop Péter festőművész és író atyát, kinek hosszú és tartalmas életútját aligha lehetne újságunk hasábjain leírni. Mégis, élete legfőbb állomásait papírra vetve, olvasóink képet kaphatnak e nagyszerű ember életéről.

- 1919. Vízkereszt napján született Kalocsán
- 1930-37. A kalocsai jezsuita gimnázium növendéke
- 1937-42. A kalocsai érseki szeminárium teológusa
- 1942. Március 22-én pappá szentelik a kalocsai székesegyházban
- Március 25-én mutatja be első szentmiséjét
- 1945-48. Budapesten a Képzőművészeti főiskola festő szakát végzi
- 1945-56. Káplán a kalocsai egyházmegyében
- 1957-től Rómában él
- 1958-61. A Római Képzőművészeti Akadémián festőművészeti diplomát szerez
- 1959-60. USA-ban él és dolgozik
- 1964-75. Rómában a Szt. István Ház tervezését és építését irányítja
- 1975-től Szent István Zarándokház Igazgató Tanácsának tagja, ettől kezdve itt lakik, itt található legnagyobb állandó kiállítása.
- 1978-tól rendszeresen kiállít Magyarországon
- 1983-tól jelennek meg könyvei
- 1985-ben látogat először haza
- 1989-ben a magyar állam Pro Cultura Hungarica éremmel tünteti ki

Állandó kiállításait külföldön és hazánkban szinte felsorolni sem lehet, de láthatjuk képeit Olaszországban, Németországban, Portugáliában, Ausztriában, USA-ban, Ausztráliában. Hazánkban: Andocsan, Budapesten, Balatonlellén, Baján, Kalocsán, Kecskeméten, Miskolcon, Pécsen, és mostantól kezdve már Gyomaendrődön is.

Könyvei 1983-87 között Rómában, 1989-96 között Budapesten jelentek meg. (Eddig 12 kötet)

Az ünnepi szentmise után a közönség az első emeletre vonult, ahol a kis iskolások köszöntötték elsőként az atyát, majd átadták virágaikat. Latorcai Jánosné Ujházi Aranka, városunk szülőtte köszöntette a mestert, majd Prokop atya mutatkozott be az egybegyűlteknek. Életéről, munkásságáról beszélt. Ez után a város nevében Czibulka György alpolgármester köszöntötte Prokop Péter atyát. Ezt követte Kiss Pálné az iskola igazgatójának üdvözlése, majd megnyitotta a kiállítást, melyen a művész képről-képre haladva ismertette műveit.

Ezen a napon, délután fölkereste a Rózsahelyi Kálmán Általános Iskolát, ahol megtekintette a Rózsahelyi kiállítást. Itt is a gyerekek virággal köszöntötték a vendéget.

Vallomás

„1919-ben Kalocsán születtem. 23 éves koromig iskoláim befejezéséig a Vajdas partján telt életem.

Harmadéves káplán koromban engedélyezték, hogy a pesti Képzőművészeti Akadémiára iratkozzam. Gyerekemlékezetem óta bennem bujkáló rajzöstönömet szakmailag is kiképezhettem, mely a tanulás után még inkább követelte gyakorlati fokát. Mélykúton a közelmúltban azokból a portrékból rendeztek kiállítást volt növendékeim, melyeket róluk modelleztem.

Az alkotóosztón telhetetlen. Mindig több tudásra és tökéletesebbre vágyik. 1957-ben sikerült Rómába disszidálnom. A szándékolt rövidebb tartózkodás a Via Ripetta-i Akadémia elvégzése után immár négy évtizedre húzódott el. Az Urbs atmoszféráját léle-gezve.

A három évezredes szellemi központnak szuggesztív hatása fölgazdagította provinciális látásmódom. Utólag igazolódt, hogy e lépést meg kellett tennem. Itt teljesedett ki adottságaim és szorgalmam karöltésében az életművem: nyolcezer képem és tizenkét könyvem. Ugyanis cikkezés-fölkerések után rájöttem: imi és festeni ugyanaz. Csak a kifejezési eszközök mások. Színnel vagy nyelvel közelítem a teljességben kimondhatatlant.

Az alkotó típus két csoportra választható. Impresszionista és expresszionista. Az első nézi és másolja az eléje bomló természetet. A másik inkább magából indul ki: lelki vízióhoz keres és túloz el formákat. Ez a hajlam a túlsúlyom.

Mondanivalóm humanista szélességben az egész emberről érkekel. Lehetőleg minél mélyebben és többit.

Korunk szétdarabolódik. A mindennel törődő reneszánsz típus kiveszőben. Az irányzatok valamelyikébe fulladás ma közveszélyes. A sokra törekvésem megmentett, hogy absztrakt dekorációhoz csatlakozzam. A csak szép nekem nem elég, szegényesnek érzem, ha nem társul tartalmi közölnivalóval."

Prokop Péter

Gellért, nemzetünk tanítója

Dr. Latorcai Jánosné megnyitja a kiállítást

Prokop atya az iskola kápolnájában misézik

Írd le, mi az, amire a környezetedben vigyázni kell, mi az, amit meg kell menteni!

Sokszor mondjuk a város gyerekeiről, hogy mindent tönkretesznek, kitérik a fákat, nem vigyáznak a környezetükre. Vannak ilyen gyerekek is, de a legtöbbjükre inkább az a jellemző, hogy vigyázni akarnak az értékekre. Hogy a szobrokon, a mindenki által ismert középületeken kívül akár egy magányos fát is közös kincsnak tartanak. Mindezek illusztrálására ismét a várostörténeti dolgozatokból idézünk.

A feladat úgy szól: Írd le, mi az amire környezetedben szerinted vigyázni kell, mi az amit meg kell menteni!

Amikor a kérdésre adott válaszokat olvassák, kérem ne felejtsek el, hogy 8 - 16 éves gyerekek a válaszadók.

"Van egy fa a fürdőben. A fa fajtája kocsányos tölgy. Ez a fa arról híres, hogy 1867-ben a kiegyezés emlékére ültették, azaz ültette gazdája. Ugyanis a fürdő helyén akkor szőlőskert volt. A fa ma közel 130 éves. Övjük és gondoskodjunk róla, hogy mások is megnézhessék, és meg tudják a fa történetét."

HORVÁTH TÜNDE

"Néhány évvel ez előtt találtunk rá egy sírra az endrődi szarvasvégi temetőben, a Décsi úti bejáratnál a kerítés mellett az első orgonabokorban. Látszott rajta, hogy senki sem gondolja. A szövegét csak tapogatással tudtuk elolvasni. Meglepődtünk, amikor megtudtuk, hogy ez egy "gránátéros katona" sírja. Elhordtuk a szemetet, drótkéfével ledörzsöltük a sírt, és így már olvasható lett a felírta. Virágot vittünk, gyertyát gyújtottunk. Szeretném, ha minél többen megtudnák, hogy ebben a temetőben van egy olyan "gránátéros katonának" a sírja, aki lehet, hogy részt vett az 1848-as szabadságharcban."

GELLAI RÉKA

"Az 1920-as években több kutató járt Endrődön. Kerekes kút ma már csak a templom előtt van. Régóta nem használják, csak néhány csavar tartja. Parkolót akarnak építeni azon a helyen, és attól félek, hogy ez a kőút el fog tűnni. Jó volna, ha megmaradna eredeti helyén, ez kedvenc kutam"- írta Gellai Réka 1992-ben. Kedves Réka, azóta felépült a parkoló, és tudjuk, hogy megmaradt a "kutad".

"Fontos volna a Körös-part megmentése. A Körös-part egy festői szépségű táj. A gyomaendrődi lakosok ajándékként kapták. Használjuk pihenésre, kirándulásra, állatok itatására, öntözésre, horgászni, madarászni. Van, aki csak látni akarja hazánk e szép vidékét. Bolyong a Körösök árterében, vagy a megmaradt tanyavilágban a kukorica- és búzatablák között, hogy élvezze a nosztalgikus hangulatot ébresztő alföldi tájat, az illatot, a színeket és hangokat...Ezek amiért érdemes megvédeni ezt a gyönyörű tájat."

FEUERWERKER ÁGNES

"A Kálvária Endrőd községtől kb. 3 km-re volt, a kondorosi út mellett. Jézus keresztútját 14 stációban ábrázolta. Egyenként külön rózsaszín márvány építmény volt, ráfestve egy-egy kép."

HORNOK JUDIT

"Gyomán a Fő út 161.sz. ház oromzatán van egy Petőfi-dísz, a stopnál. A közkút az Arany János és Rákóczi utca találkozásánál a Bajcsy utca felől régen nagyon jelentős volt. Márványtábla jelölhetné, mikor meddig működött, mennyi vizet adott."

CS. NAGY ÁGNES

"Vigyázni kell rájuk Endrődön:

- A Temető u.8.sz.ház oszlopos ablakdíszre
- A Hősök terén a tiszafára,
- Az endrődi kirendeltség szárazkapu bejáratára,
- A Fő út 36.sz. ház ablakdíszre
- A Sugár u. 12.sz. háznál a négy hatalmas gesztenyefára
- Az Ó-temetőben az első világháborús sírokra
- A Temető u. 6.sz. ház boltíves ablakaira
- A volt Almáskertben van egy nagyon öreg diófa, kb. 100 éves.

Megmértem, a törzsének a kerülete 4 méter 60 cm.

SZUROVE CZ ISTVÁN

Megmentésre vár Gyomán:

- A kacsaúszató. A gát és a Somogyi B. u. között van. Ha nem akarjuk, hogy elpusztuljon, ki kell tisztítani.

PAPP IZABELLA

- A Sulymos. A gyomai szabad strandtól nem messze van, és még mos is sok vízi állatnak ad helyet. Sajnos, az emberek egyre jobban szennyezik. A tó lassan pusztulásnak indul.

PAPP ELEK

- A Gárdonyi úton található a kis tó. Mennél jobban apad, annál több szemét kerül felszínre. Ezért is nevezték el szemetesnek

NAGY ATTILA

- A Kazinczy u. mellett a nyárfaerdő. A jobb oldalon szeméttel van tele, a lakók hordják oda. Ez veszélyezteti az erdőben lakó állatok egészségét.

NYILAS ERZSÉBET

- A gyomai híd felé vezető út mellett, a hírhoz közel a hatalmas fák szemmel láthatóan betegek. Meg kell őket gyógyítani, a fák is élőlények."

KOLOCH ALIZ

Szerkesztette Hornonké Németh Eszter

Czibulka György alpolgármester Prokop atyával

Kiss Pálné köszönti a művészt

Fejezetek a régmúlt időkől X.

ENDRÓD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(gazdaság és társadalom III.)

Ebben a fejezetben arra keressük választ, hogy pontosan hol és milyen keretek között zajlott Endrőd határában a termelő munka. Korábban már említettem, - s ez a mellékelt térképen is jól látható - hogy a XVIII. sz.-i Endrőd a középkori falu helyén települt újra. A volt török hódoltság területén létrejött új falvakhoz hasonlóan osztott település volt. A patics, vályog-, vagy vertfalú lakóházakhoz nem kapcsolódott gazdasági udvar, csak a hízó sertés, a fejőstehén, illetve a baromfiak számára készült "építmény" és a gabonás verem. A ház mellett csak a legszükségesebb konyhakerti növények, illetve a virágok számára alakították ki kis kertek. A mai Öregszőlő helyén épült ki körülárkolt, karámszerű aklok rendszere, amelyekben telente az állatokat tartották. Az aklokhoz később fedett ólakat építettek, illetve tanyaszerű épületeket, "szállásokat" a pásztorok és a kertészek számára, de "tanyázó helye" lett ez általában a munkaképes férfiaknak tavasztól a tél beálltáig. A "szállásföldeken" az állatok teletetése mellett, amelyekhez megfelelő takarmányról (szénáról) kellett gondoskodni, a földművelésnek (szántóföldek, veteményes kertek) is helyet biztosítottak. Az 1770-es úrbéri kérdőpontokra adott válaszaikban az endrődiek konkrétan közölték, hogy szállásföldjeik az "Endrődi, Tögyi és Kis-Kondorosi határokban vannak", s a "szántóföldekből kölletik kaszálót hadni". Az elmondottakból következik, hogy a szállásföldek (ólak, kaszálók, szántók, kertek) kialakítása kizárólag a Köröstől délre eső területeken történt, tehát a XVIII. században a termelőmunka nagyobb részt ezeken a határrészekeken zajlott. Semmilyen adat nincs arra vonatkozóan, hogy a Körösön túli területeket - a két szőlőskertet és a hozzájuk csatlakozó veteményeskerteket nem számítva - legeltetésen kívül másra is használták volna. Az akol-, illetve ólaskertek voltak a XVIII. századi termelőmunka "központjai". Tavasszal innen engedték ki az állatokat a legelőre, s innen indították szántani a jármos ökröket. Az üresen maradt aklok, illetve karámok földjének egy részét felásták, és kertként hasznosították. A karámtól nem messze további kertek és szőlőültetvények sorakoztak, amelyek talaját az állatok télen felhalmozott trágyájával rendszeresen javították. A kertekben a káposztán, borsón, dinnyén stb. kívül lent és kendert is termesztettek, s a XVIII. század végéig kerti növény volt a kukorica is. Az újratelepülést követő évtizedekben a nagy földbőség és a csekély népesség tette lehetővé a parlagos, szabadfoglalásos földművelés kialakítását a szántóként használt határrészekben. Mindenki addig művelte az általa kiválasztott és felszántott földdarabot - pihentetés és talajjavítás nélkül -, amíg az viszonylag jó termést adott. A talaj kimerülése után a földet parlagon hagyták, s másik "parcellát" vettek művelés alá. A parlagon hagyott földeket legelőként használták tovább. Mint már szó esett róla, a szállásföldek egy részét kaszálóként (mezei kertek) hasznosították az endrődiek. Különösen fontosá tette a kaszálókat a legelők rossz minősége: "A közönséges legelő mező... mihelelt melegebb üdök jártak elszárad, innet történik, hogy a tehencsordát ideiben el kölletik szaggatnunk, s fejős teheneinket a szállásainkra kiverünk." (Idézet az 1770-es úrbéri kérdőpontok egyik válaszából.)

A szántót és kaszálót egyaránt művelő parlagolás szisztéma az 1770-es évektől, vagyis a szilárd telekhatárok megállapítása után változott csak meg, bár ekkor már a törvényi szankcionáláson kívül a lakosság lélekszámának növekedése is hozzájárult a nyomáskényszeren alapuló gazdálkodás létrejöttéhez. A szállásföldeket ekkor két nyomásra osztották: a nyugati részüket nevezték első nyomásnak (calcutura prima), a korábban parlagon hagyott

földeket pedig ugarrá alakították, s ez lett a második nyomás (calcutura secunda). A szántót és az ugart ezután évente váltották, a szántókat szigorúan egy tömbbe tömörítették, s ügyeltek arra, hogy a pihentetett ugar mindig elő legyen készítve a következő évi művelésre. A Kis-Kondoroson lévő szántók hasonló felosztására nincs adat a XVIII. századból. A kétnyomásos gazdálkodás kialakítása után kezdtek fontossá válni a Körösön túli földek, mivel a Köröstől délre eső legelők és kaszálók területe jelentősen csökkent.

TÍMÁR ANTAL

ENDRÓD HATÁRA 1784-ben

1. Praedium Cseith (Cejt-pusztta)

A térképen látható Csejt-pusztát a község legelőként hasznosította. Csejt északi részén - uradalmi igazgatás alatt - dohánykertészet létesült.

2. Plaga controversa (vitatott földek)

Legelő. Nincs adat arra vonatkozóan, hogy kik és miért "vitatták" ezt a határrészt.

3. a-b Vineae horti (szőlők és kertek)

Valószínűleg a Körösön túli gazdasági "központokhoz" tartoztak.

4. Diversorium (csárda)

A simai csárda. A Simai-zugtól északra, a mezőtúri út mellett épült.

5. Praedium Sima (Sima-pusztta)

A simai "Lapos". Vannak adatok arra vonatkozóan, hogy az itt lévő legelőket Endrőd időnként bére adta. (Pl. erdélyi, havasi pásztorok itt teletették állataikat.)

6. Pascua Endrödiensium (az endrődiek legelői)

A Pascuum=legelő. Innen a terület "Paskom" elnevezése. Endrőd és Öregszőlő között volt a "belső legelő", Öregszőlőtől nyugatra pedig a "külső legelő".

7. Vieae et horti (szőlők és kertek)

A legkorábbi települési szőlők és a legnagyobb gazdasági értékű kertek voltak itt. Innen a terület Öregszőlő és Kertek elnevezése.

8. Terrae Arabiles (szántóföldek)

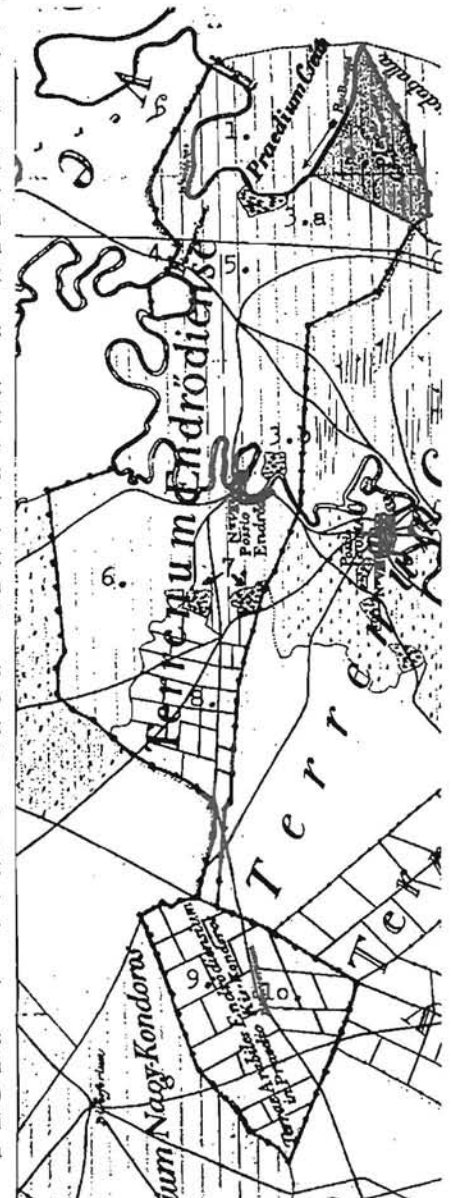
Az újratelepülést követő évtizedekben itt voltak Endrőd szántóföldjei. A kétnyomásos gazdálkodás bevezetésekor az itteni, korábban már parlagon hagyott szántókat alakították át ugarrá. Innen eredhet a határrész "Ugar" elnevezése.

9. Terrae Arabiles Endrödiensium in Pradeo Kis-Kondoros (az endrődiek szántóföldjei Kis-Kondoros-pusztán)

1751-ben került Kis-Kondoros az endrődiekhez. 1771-ben a megművelt 4331 pozsonyi mérő földből már 2549 p.m. Kis-Kondoros területére esett.

10. Diversorium (csárda)

A csárda Kis-Kondoros pusztán, egy völgyeszerű mélyedés (Csárdavölgy) partján épült, az un. Aradi út mentén, a mai Hunya község belterületén.

A tyúkültetést, csibenevelést azzal kezdtük, hogy március-áprilisban ültettük, mer' a májusi ültetés már nem jó. A tojásokat petrólium lámpánál válogattuk. Ha csirája megvót, meglátszott, akkor jó vót. Megkocogtattuk a nem gyenge-i a héjja, mer asse vót jó, ha gyenge vót, mer' akkor a kotló összetörte.

Egy kotló alá raktunk 25 darab tojást, az osztán 21 nap múlva kelt ki. A kotló a tojásokat maga alatt forgatta a csőrivel. 10-12 nap múlva amék nem kötött, az kivált, oszt azt kitették alóla. Amíg etették a kotlót akkor mink is megforgattuk a tojásokat, oszt letakartuk egy ruhával, hogy ki ne hűjjön. Mint azt a sárga magyar tyúkot tartottuk, de nem azt a nagy sárga, lupa tyúkot. Naponta egyszer kapott a kotló áztatott tengerit, meg vizet tettünk elibe a fiszekbe egy pohárba. 10-12 fiszek is vót egyszerre ültetve. Amék kotló vad volt, aztat leborítottuk egy rostával. Na oszt mikor kesztek kelni a kiscsibék, öröm vót kimenni nézni, na hány csirke van már? Mozogtak azok, mint a kukacok, kis idesek vótak. A kotló niha tojt olyan kis pici tojást, azt kotlósfingnak hitták. Nem vót sárgája. Aszonták az öregek, hogy azt át kell dobni a tetőn, mer' nem hoz szerencsét, ha meghagyjuk szerencsétlenséget hoz ránk.

A márciusi kiscsibéket riszeg kappanyrak attam. Tudod fíjam pájinkás kenyeret attunk neki oszt attúl olyan kótyagos lett, hogy csak úgy kótyogott a kiscsirkéknek, oszt mire kijózanodott, megszokta őket, jobb vót, mint akármék kotló, mert tovább is velek vót mint kotló. A kotló az hamarabb elhagyta őket. Másoccor júliusba, csépléskor ültettünk. Ezeket neveztük őszikéknek. Ha korán jött hideg ősz, akkor baj vót, úgy mondtuk nadrágot kell nekik varrni. Orozi csirke az vót, (ti. orozva kelt ki) ha a tyúk fire tojt valahova, szalmakazalba, ide-oda, és lopva kötött ki. De olyan szípek lettek azok, hogy csuda. Nem vót azoknak semmi bajuk, eccer csak úgy előjöttek az annyukkal, egy kis csapat eleven jószág. A kotlónak a fiszket kiregszítábúl vagy kerekkasbúl kiszítettük. Ugyi az vót a jó, ha minél kevesebb hejet foglalt. Szalmát tettünk bele, jó puha szalma kellett. A búzaszalma elíg jó vót. Ronggyal is béleltük. A tyúktartásnál 20-25 darab tyúkra számoltunk egy kokast. Ha több kokas vót, akkor azok veszekedtek. Ha ez vót az arány, akkor a tojások termikenyek vótak. Így is örültem, ha 18-20 csirke kikelt a huszonötüből. A többi eltört, kizápult, vagy kivált. (ti. terméketlen volt). A kiscsirkéknek az eleséget ides tejfellel kevertük, vót aki zsírral. De evvel vigyázni kel-

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal néprajzi riport - V.

lett mer' a hegymás zsír megártott nekik. A hívó szó pi-pi-pi-pipikém vót. Faszenet is kaptak eleséigbe, hogy fertőtlenítsék a kis belőket. Kikelis után első nap kemínre főtt tojást kaptak elmorzsolva, meg még egy pár napig. Ótán meg árpát, tengeri darát tejfel keverve, vagy ides tejfellel. Két hetes koruk után

meg szemet kaptak, búzát, nagyra darált tengerit. Meg nagyon szerették a főzött tengeri darát. Zöldet is kaptak összevágva. Meg elébök löktünk salátát, csak úgy levelestül, sokat. Tanyán ez se kellett, mer' ott vót bűvön zöd a tanya körül. Ha nagyon letetvesedtek, niha-niha, akkor bekentem őket tejfellel, jobban mondvá tejfeles aludttejjel, attúl elmúlt a tetű. A tyúkok napjában kétszer kaptak szemes tengerit, zabot, árpát, napraforgót, cirokmagot, meghát dilbe is kaptak egy kicsit azír, meg amit napközbe a tanya körül találtak. Dilután félhárom fele kaptak utójjára, kisébb nem, mer' nem ivott vóna már rá eleget osztán icsaka csak szenvedett vóna. Jaj fíjam, vót ott aprójószág, sokszor 300 darab baromfi is vót az udvarba. Télen is ilyen vegyesen kaptak enni, csak napraforgóból többet, mer' az fűtötte őket. A vizükbe egy kis pici kikkövet tettünk, hogy feltőtlenítsék, meg hipermangánt. Összel, télen nagyon vigyázni kellett, hogy mikor a meleg ólból kijönnek, ne hogy megfázzanak, hideg vizet ne igyanak. Ilyenkor langyosítottuk nekik a vizet. Ha megfáztak mégis, úgy mondtuk piposak vótak, krákogtak, tüsszögtek. Az ólba meg pernyit tettünk, abba fűrdtek, ne hogy letetvesedjenek. Jaj fíjam, mi minden hiten takarítottuk az óljukat, kimeszeltük, még az üllőjüket is. Kin az udvarban meg aprókavics nékik letíve fűrdnek. Egy tyúk 70-80 darabot tojt, legtöbbet márciusba, áprilisba. Nyári hónapokban is tojtak. Vót olyan tyúk is amék mindennap tojt. A csirkéket kicsi korukba megjelöltük. A jobb lábán a középső lábujját lecsíptük ollóval, oszt míg virzett addig egy kis ládikába tettük őket, amibe fahamut, pernyét szórtunk, csak abba tapickoltak, attúl elállott a vírzis. A szomszédokkal meg vót beszélve, hogy ki hogy jelöli a csirkéit, aprójószágját, ne hogy egyforma legyenek. Szegény Tatád, olyan szakszerűen csinált mindent, itthon is megkövetelte a rendet mint kint a földeken, a tanyán meg a lásasjószág körül. Itthon is úgy kellett mindent csinálni pontosan, jaj fíjam nagyon szerette ű a gazdálkodást, a gazdaságot. Jaj hova lett az a nagy vagyon? semmivé vált, mennyit dógoztunk benne...

Cs. Szabó István gyűjtése

(folytatás az 5. oldalról) püspököt a Gellért-hegy egy sziklájáról a Dunába lökték, de mivel lent még élt, ezért lándzsával átdöfték és fejét kövel szétzúzták.

A predella fölött három kép van. A középső a Gyomaendrődi Katolikus Iskola felajánlása Szűz Máriának. Ez a kép három jelentésbeli és tartalmi részből áll össze. Alul Gyomaendrőd mai lakói, tíz valóságos személy, akik - a polgármester vezetésével - átadják az iskolát. Középen Szent Gellért, a mártír csanádi püspök, aki közvetíti a felajánlást a főlso-égi hatalom, Szűz Mária felé. Tudjuk, hogy Szent István Magyarországot Szűz Máriának ajánlotta fel. Így a jelenet egy már hagyományos gesztust elevenít fel a magyar ikonográfia-ban. Szűz Mária az úgynevezett „köpenyes Mária” típusa, a jószágát köpenyére kiterjesztésével is kifejező anyja megjelenítése. Ez a kép a középkortól kezdve megjelenő donátor-képek családjába tartozik. A donátor (az adományozó) itt az iskola épületének kis makettjét tartja kezében.

A középkori művészetben a donátor vagy adományozó az adományozott képen portréként kisebb méretben, alul jelent meg, vagy címerét festették a képre. A reneszánsz korban (1400-as évektől) a donátor már olyan méretben jelent meg a képen, mint a szentek, vagy a többi ábrázolt. Általában portréhűséggel ábrázolták. Az itteni adományozó-kép követi ezt az ikonográfiai hagyományt.

A középképtől balra Szent Gellértet látjuk, a lándzsával és pásztorbottal, püspöki süveggel. A szent aszketikus alak, a lándzsa mártírvoltára emlékeztet. Felfelé mutat, az ég - a szentek lakóhelye - és egyben a Szent Korona, Magyarország legfőbb méltósága felé.

A középképtől jobbra Szent Imre herceget látjuk, az aszketikus, gyötrődő ifjút, kezében a szűziességét jelképező lilomokkal és oldalán a felővezett karddal, amelynek csak hegye látszik. A herceg - Szent István fia - testőrpáncsnok és nagy vadász is volt. Halálát is ifjú korában vadkanvadászaton lelte. Mély vallásossága és aszkézise miatt szentté avatták. A herceg fölött Gyomaendrőd címere látható.

A középkép fölött a Szentháromság: az Atyaisten alakja, kitárt karjain hordozva Krisztus keresztfáját, a corpust mintegy élénk tárva. Feje fölött a Szentlélek jelképe.

Az egész képet a gondolati-vallási-történeti összefüggések rendszere szövi egybe. A komponálás és a színek dekorativitása pedig segíti a mű egységének létrejöttét. Emellett a részletek is megfigyelhetők, de e részletek is alárendeltek a kép egységének.

Budapest, 1996. szeptember 4.

Salamon György

Kedves gyerekek!

Azt mondták rólam akik ismertek kislány koromban, hogy amikor megszülettem, a böl-

csóm körül bizonyosan jó tündérek álltak, és lelkembe csöpögtették a mesék csodatermő varázsát. A környékünkön lakó pajtásaim gyakran ültek körém és kértek: - Mária mesélj! Mesélj, ne hagyj abba!

És én nem hagytam abba. Olyan az én mesemondó kedvem, mint egy feneketlen kút, sohasem apad el. Úgy csordogál belőle a szavak bűvölete, hogy szakadatlanul tovább kell adnom, kicsiknek, nagyoknak. Így kerültem 1956-ban a Rádió Ifjúsági Osztályához állandó, külső munkatársnak, és hosszú éveken át igyekeztem szépet és jót adni azoknak, akik szívesen hallgatták az én mondókámat. Írtam számtalan mesét, még több verset, hangjátékot, meseoperát és gyermekdal szövegeket. Hogy még ma is gyakran ismételnék belőlük, bizonyítja, hogy nem volt munkám hiábavaló.

Kedves gyerekek!

Ezekből szeretnék most újra életre hívni néhányat. Meggyőződéssel vallom, hogy a Ti szívetek is nyitott a szépre és a jóra, a színes meseszóra. Fogadjátok szeretettel.

BOLONDOS MESE

Kint jártam a mezőn egyszer a múlt nyáron, s éppen odatévedtem, ahol a konda legelészett.

Kerestem a kondást, de sehol nem láttam. Kiáltottam a nevét, hát egyszerre csak előbújt egy repedt tökhéjből.

Kérdem a kondást, hol járt? Azt mondja erre:

- Jártam, ahol jártam, kend ott se járt még. Makkot vetegettem tavalyi szántásba. S hogy kikelt a köles, arattam a zabot. Hát csak

Mária néni meséi

látom ám, hogy nagy fergeteg támad! Felkaptam sebesen a számar hátára, és úgy nekiiramodott velem a ló, hogy alig tudtam leszállni a bivalyról.

Mondom a viharoknak:

- Ne tombolj hé, mert elvetetem az árpát, s még elvered a bükkönyt!

No, megmérgeződött erre a vihar, s úgy nekieredt a zuhogó zápor, hogy mind eláztatta a kalácscipómat.

Nekem se kellett több. Megcsördítettem a karikás ostromom, s nagyot kiáltottam a felhőkirálynak:

- Hallod-e, te cudar! Ha el nem iramodsz a kenderföldem fölül, akkor addig zuhogsz, ameddig akarsz!

Megijedt ettől a felhők királya, de olyan alaposan, hogy belefagyott a szusz. Akkora jégszemek potyogtak belőle, hogy beillettek volna kendeknél dinnyének!

No, gondoltam, ennek már a fele sem tréfa! Elkaptam egy jeget, megaszaltam a napon, aztán csináltam belőle tulipános ládát. Abba beleraktam a cifra szűrőmet, magam a tetejére ültem, s leveztem a Küküllőn véle. Akkor fogtam a ládát, a kalapom mellé tűztem s elindultam szerencsét

próbálni.

Hát amint megyek, látok egy nagy tornyot, a tetején egy ember sajtot eszeget. Felkiáltok neki,

hogy dobjon nekem is egy harapást belőle. Az fogta a napot, és úgy fejbevágott a holddal, hogy böngőnek néztem az eget.

Itt hát nem jártam szerencsével, ballagtam tovább. Most egy erdőhöz értem, s látom ám, hogy egy kövér vaddisznó makkot eszik benne.

Mondom neki:

- De finom a hája, még jobb a zúzája!

Mire a disznó elfeküdt, én meg megperzseltem, s egy csöppig megettem.

Hanem úgy meghíztam tőle, hogy szűk lett a bőröm.

Elmentem a szúcshöz, hogy szabjon másikat. Mikor belebújtam, csak látom ám, hogy benne legel egy egész konda disznó. Olyan veszettül rőfögtek, hogy ijedtemben kiugrottam a bőrömből, és belebújtam ebbe a nagy tökbe.

Ha kend erre nem jár, tán elő sem jövök ítélet napjáig.

Aki ezt a mesét így utánam mondja, az eljöhet velem malac-farkat göndöríteni s reggeli rigófüttyöt tarisznyába gyűjteni. Aki meg nem tudja elmondani, azé legyen a bolondos mese vége. Rakja zsebébe, s egye meg tökmagnak!

IVÁNYI MÁRIA

Irodalmi oldal

Ricsei Balázs

az 1962 - 1986 között Endrődön általános iskolába járó gyerekek közül nagyon sokan ismerik. "Balázs bácsi" nem csak az idegen nyelv iránti tiszteletet oltotta diákjaiba, hanem segítette őket az igazi értékek megtalálásában.

Most Ricsei Balázst egy kevésbé ismert oldaláról szemlélhetjük meg.

1956-ban még Hajdúnánáson tanított, egy irodalmi Bocskai kört szervezett, verseit a rádió készült bemutatni. Iskolaigazgatóként a pesti események hatására a Forradalmi Bizottmány titkára lett. Több bűne nem is volt.

Két év börtön és kubikos évek után Endrőd adott lehetőséget, hogy újra taníthasson.

Néhány versén keresztül végigkísérhetjük, hogy egy verselő ember hogyan is látta 1956-57 őszét.

MEMENTÓ

Bús életét alig tengeti
néhány szál kókadt tengeri
túl nyárfán, túl vízen
a száraz, fehér sziken.

Ez a föld az én földem.
Nem vettem, nem örököltem.
Ingyen az állam adta,
s bár belefutad a gazda,

konokul hittem benne,
s vártam, hogy tán teremne.
Tévedtem. Picit fáj is..
Nem sírok. Járt így más is:

túl nyárfán, túl vízen,
a száraz, fehér sziken,
és életét alig tengeti,
mint ez a néhány tengeri.

Hajdúnánás, 1956.szeptember

REMÉNY

Azt hittem, nem jön új tavasz már,
hogy örökké tart majd a tél.
Felőröl lassankint a rabság,
s szívem a csendben elalél.

De mint kertemben a cseresznye
tavasz jöttén az ágait
beöltözteti zöld selyembe,
rügyet pattant, és vágyait

virágaival kidalolja,
majd gyümölcsöt érlel, s a lombja
mély rubinfényű tűzben ég,
úgy ölt fel új ruhát a lélek,
öltöztetik örök remények,
s reánevét a rácsos ég.

Kistarcsa, Gyűjtőtábor, 1957. május

BIZTATÓ

Szél tépi, hajlong ríva
a szívós ágú szilfa.
Elnézem órák hosszát:
nem mozdul, nem tapodtat.
Gyökerét mélybe vájja,
fölfelé tör a fája.

Embermagasból nézve
egy vékony fonalféle.
Nem sokat vall magáról.
de lombja égre tárul,
míg alsó birodalma
titkát a föld takarja.

Él, mert sír, s mégis néma,
nem mondja mi a célja:
miért nem roppan össze,
miért nem fekszik a földre.
Nekem tetszik e daccal,
biztatom nem múltó dallal:

Harcolj csak a viharral,
dacolj ravasz szelekkel,
újulj meg új tavasszal,
a földet ne ereszd el!

A földet ne ereszd el,
s az eget se feledd el!

Hajdúnánás.
1956.október 7-én

VIHARBAN

A tetőket már belepte a dér,
s a házak háta furcsa, lisztfehér
púpként feszül a szennyes zöld elé.
A vén ribanc nap képe céklalé

színben csákyáz a felhőfátyolon át.
Félig alétlan fekszik a világ
a tél előtt, mely rohan esztelen,
s hol elhaladt, már minden meztelen.

Látom a város póré szegényét.
Oly távol van tán, mint a távol ég!
Komor hajóként három emelet

börtön bukdácsol a ködök felett
velem, s egy kopott, vén bordélyba tart...
Minden perc zátony, s messze még a part.

Debrecen, rendőrségi börtön,
1957. november

KÉRÉS AZ OLVASÓKHOZ!

A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola és jogelődjei, egykori nevelőiről egy terjedelmes nagyjelentőségű ALBUMOT szeretne összeállítani. Azokról, akik sokat tettek az egykori Endrőd kulturális életének felvirágztatásáért. Mint pl. Koczás Sándor, Hunya Sándor és neje, Lesniczky fivérek, a Orbók testvérek és gyermekeik, a két Kovács Imre, Kalmárok, Bányai család tagjai, Palotai, Klinghammer, Lacsny család, Kovács Mátyás, Borbély Sándor és felesége, Hunya Irma, Hunya Lajos, Horgos Piroska, Vörösek és sokan mások.

Aki segíteni tud, lehetőleg fényképpel és az illető életének, lényeges mozzanatait tartalmazó leírással, szíveskedjen tudósítását megküldeni VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE címére: Damjanich u. 15.vagy MÁRTON GÁBOR címére: Alkotmány u.7. sz. alá.

Készítsük együtt az albumot! Fáradásukat előre is köszönöm.

MÁRTON GÁBOR

AUTÓBUSZ MENETREND HELYI JÁRAT

Érvényes 1996. szeptember 2-től.
MUNKANAPOKON

Öregszőlő Öregszőlő	Déryné Műv.H	MÁV ÁLL	Szabadság Tér	MÁV ÁLL	Szabadság Tér	Déryné Műv.H	
5.25	5.30	5.40	5.45	5.55	6.00	6.10	6.15
	5.55	6.05	6.10	6.20	6.25	6.35	
6.15	6.20	6.30	6.50	6.55	7.00	7.10	7.15
	+6.55 M.lap	7.20	+7.20 Kísr+	7.30 Ipari	---	7.45	
7.15	7.20	7.30	7.35	8.00	8.05	8.15	
	8.15	8.25	8.50	8.55	8.55	9.05	
	9.40	9.50	9.55	10.15	10.20	10.30	
	10.50	11.00	11.05	11.30	11.35	11.45	
	11.50	12.00	12.05	12.35	14.40	12.50	
	---	---	---	---	---	13.00	13.05
13.05	13.10	13.20	13.25	13.45	13.50	14.00	14.05
	+13.45 Ipari	13.55	14.00	+14.10 Kísr+	+14.15 Ipari	14.25	
14.25	14.10	14.20	14.25	15.00	15.05	15.15	15.20
	15.00	15.10	15.15	15.30	15.35	15.45	
15.25	15.30	15.40	16.05	16.10	--	16.25	16.30
	16.10	16.20	16.25	+16.30 Kísr	16.35 M.Lap.	16.55	
16.35	16.50	17.00	17.05	17.45	17.50	18.00	
	18.00	18.10	18.15	18.30	18.35	18.45	
	18.45	18.55	19.00	19.45	19.50	20.00	
	21.50	21.30	21.35	21.50	22.10	22.20	

ÖREGSZŐLŐBE A KONDOROSI ÚTON KÖZLEKEDIK

TANÍTÁSI NAPOKON: NAGYLAPOSRA DÉRYNÉ MŰV.HÁZTÓL	6.35	14.30
NAGYLAPOSRÓL DÉRYNÉ MŰV.HÁZHOZ	6.45	14.45
HÍDFŐTŐL - DÉRYNÉ.MŰ.H. - SELYEM U. - OKTÓBER 6. Ltp. - KATOLIKUS ISKOLA		15.40

MUNKASZÜNETI NAPOKON

5.25	5.30	5.40	5.45	5.55	6.00	6.10	6.15
6.15	6.20	6.30	6.50	6.55	7.00	7.10	
	7.20	7.30	7.35	8.00	8.05	8.15	
	8.20	8.30	8.35	8.50	8.55	9.05	
	9.40	9.50	9.55	10.15	10.20	10.30	
	10.50	11.00	11.05	11.30	11.35	11.45	
	11.50	12.00	12.05	12.35	12.40	12.50	
	13.10	13.20	13.25	13.45	13.50	14.00	14.05
14.10	14.15	14.25	14.30	14.45	14.50	15.00	
	15.30	15.40	16.05	16.10	---	16.20	16.25
16.30	16.50	17.00	17.05	17.45	17.50	18.00	
	18.00	18.10	18.15	18.30	18.35	18.45	
	18.45	18.55	19.00	19.45	19.50	20.00	

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (06) 311-422

VARJU ELEK

Építész-üzemmérnök

MAGÁNTERVEZŐ

Gyomaendrőd, Tanács u. 17. sz.

Telefon: 06 30/580-805 • Eng. sz.: TN: É 3-04-277

SZOLGÁLTATÁSOK

Számítógépes tervezés, költségvetés-készítés
Műszaki vezetés, ellenőrzés, építési anyagkigyűjtés
AZ ORSZÁG MINDEN TERÜLETÉN!

**KERTI GRILLEK, PIZZASÜTŐK, KEMENCÉK
CSERÉPKÁLYHÁK, KANDALLÓK**

**TERVEZÉSÉT - KIVITELEZÉSÉT
KATALÓGUS, VAGY EGYEDI TERV
ALAPJÁN VÁLLALJA**

NEUBORT LÁSZLÓ
5500 GYOMAENDRÖD
KERESZTÚRI U. 12.
TEL: 06-20-272-365

"ÉPFE"

ÉPÍTŐIPARI-SZAKIPARI ÉS FESTŐ-VÁLLALKOZÓ
BARTA LÁSZLÓ

5502.GYOMAENDRÖD, JUHÁSZ Gy.u.34/1.
TELEFON/FAX: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

RÁDIÓTELEFON ÉS ÜZENETRÖGZÍTŐ:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIAVAL:

SZOBAFESTÉS, MÁZOLÁS, TAPÉTÁZÁS
MELEGBURKOLÁSI MUNKÁKAT TAKARÍTÁSSAL
TELJES SZAKIPARI MUNKÁK TERVEZTETÉSÉT,
SZERVEZÉSÉT, LEBONYOLÍTÁSÁT ANYAGBESZERZÉSSEL.

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep utca 3.
Telefon: 66/386-614, Fax: 66/386-226

- Fenyőgerenda és fenyőfűrészáru kapható.
- Tetőszerkezet faanyagára megrendelést felvesszünk.
- Fehér, világostölgy, fenyő laminátos bútorlap, igény szerint méretre vágjuk, él fóliázzuk.
- Osztályozott kavicsból bármilyen betonkeveréket előállítunk.

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio Papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

**Az ablak
teszi
a házat**

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

Endrőd központjában különálló, összkomfortos,
utczára néző, hatvan négyzetméter alapterületű lakrész
kiadó üzletnek, raktárnak.

Érdeklődni lehet: Gyomaendrőd, Fő út 8.sz. alatt.
Telefonon: 386-138

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)
bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Cipészek, Figyelem!

Női-férfi-gyermekcipő talpbélést rendeljen

SZONDÁTÓL

Szonda István

5502 Gyomaendrőd,
Rózsahegy u. 11.
Telefon: 06 60 351-876

Bútort közvetlenül a gyártótól!
Endrődön közvetlenül a

DÁVID BÚTORBOLTBAN

nagy választékban, szolid áron kaphatók az alföldi bútor kft. és
még 4 bútorgyár termékei.

havi ajánlatunk:

- ülő garnitúrák 60.000-tól
- francia ágyak 34.000-től
- szalon garnitúrák 59.000-től
- kis bútorok 1.000-től
- műanyag asztalok 2.150-től

ÚJ! Fém székek, asztalok, nagy választékban!

Címünk: Gyomaendrőd, Blaha Lujza u. 1 sz.
tel.: 66/386-262

Marjol

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1.

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 05-66/386-578

Tel.: 06-66/386-578

06-30/436-781

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

HÍREK ERDÉLYBŐL

Néhány gondolat a román-magyar alapszerződésről

1. Amiről írnak, és beszélnek.

- Sokat írnak és beszélnek az önrendelkezésről (autonómiáról), és az ún. kollektív jogokról. A román kormány addig mesterkedett, amíg ezek nem szerepelnek az alapszerződésben! Pedig az önrendelkezés joga, olyan megtagadhatatlan jog, amelyről nem lehet lemondani. Ezen az alapvető jogon semmilyen szerződés nem változtatható. Az autonómia melletti döntés megtörtént a kolozsvári nyilatkozatban. Kollektív jogok nélkül a magyar közösség pusztulásra van ítélve. A román kormány ezt jól tudja, a magyar már kevésbé. Tehát az Európai Tanács 1201-es ajánlását úgy értelmezni, hogy abban nem szerepelnek sem a kollektív jogok, sem az autonómia, lemondás jogainkról!

- Az Oktatásról, magyar iskolarendszerről az alapszerződés kimondja, hogy: "A szerződő felek intézkedni fognak, (MIKOR!) hogy ezek a személyiségek (vagyis a nemzeti kisebbség tagjai?) anyanyelvükön tanulhassanak (feltételes módban?), az állami oktatási rendszer keretében minden szinten és formában." Tehát ezután fognak intézkedni, de nem lehet tudni, hogy mikor, azt sem, hogy ez mit is jelent. Önálló oktatási intézményrendszert, vagy megtúrt osztályokat kis létszámmal a román oktatási intézményekben? A Bolyai Egyetem visszaállításáról szó sincsen, még utalás sincs róla!

- De nézzük tovább! "A szerződő felek biztosítani fogják (MIKOR) az anyanyelv használatát a helyi hatóságoknál, a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban" Úgy mint most: tolmácsok útján, külön kérésre?

- Sokat írnak és beszélnek az egyházi javak visszaadásáról. Az államosítás során (1948), de később is, a magyar történelmi egyházaktól mindent elvettek! 1990-ben az új hatalom megígérte, hogy nagy részét visszaadja. Ebben az ügyben semmi sem történt! Melescanu külügyminiszter egy külön levélben megígérte, hogy a román kormány és parlament még nov.3-iki választások előtt foglalkozni fog a problémával. Az Európa Tanácsba való felvételek erre a román kormány kötelezettséget vállalt! Nem kell nagy jóstehetség annak megállapítására,

hogy Románia, még évek múlva is ígérni fogja, hogy megoldja a problémát.

2. Amiről nem írnak, de beszélnek.

- A román parlamentben elhangzott, nem is egyszer, hogy Románia élettere, határai a Tiszáig kell terjedjenek. Tehát Nyíregyháza, Debrecen, Gyomaendrőd, Gyula, vagy Békéscsaba román terület kell legyen!!! (Még Szolnok Szeged kisebbik Tiszán inneni része is.) Ezt a parlamenti, sőt kormánypartok szónokai mondták! Most Románia nagylelkűen lemond ezekről a területekről!!! Magyarország pedig lemond örök időkre Erdélyről!

- Nincs megoldva a diplomák kölcsönös elismerése sem. Majd tárgyalni fognak róla!

- A régi egyházi iskolákban román intézmények működnek, az újjá alakult egyházi iskolák rossz épületekben, nehéz körülmények között próbálnak megkapaszkodni. Kórházak, szeretetintézmények, egyházi földek kérdése mind megoldásra vár.

- A júliusi magyar-magyar csúcson a magyar kormány kiállt az erdélyi magyarság kollektív jogai és autonómiai törekvései mellett. Ugyanakkor Nyugat és az Európai Unió országai, s az Egyesült Államok, a szlovák és román reagálások, tehát (tehát az ellenérvek révén!) ismerték meg az ott elhangzottakat. Két héte telt, míg elkészült az angol fordítás a Külügyminisztériumban, az is hibásan! Semmilyen utasítás nem ment a követéseknek.

- Így sajnos, elmondhatjuk, hogy a jelenlegi kormánykoalíció pártjai, az MSZP és az SZDSZ vezetői sohasem tudnak azonosulni az összmagyarság érdekeivel. Tehát a magyar (?) kormány eladta a romániai magyarságot! Ráadásul értelmetlenül és ingyen, hiszen nyilvánvaló, hogy az alapszerződés keveset nyom a latba az európai, vagy észak atlanti integrációban.

A magyar (?) kormány lemondott rólunk. Most már csak rajtunk áll, hogy mi ne mondjunk le önmagunkról!

Európában vannak pozitív példák is. Pl. a finnországi svédek, dél-tiroli németek, vagy a spanyolországi katalánok helyzete.

Ilyen megoldásért kell harcolnunk, vagy pedig...

STARK LÁSZLÓ
RMDSZ ügyvezető elnök
NAGYVÁRAD

PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK ROMÁNIÁBAN

1996.november 3-án parlamenti választások lesznek Romániában. Képviselőket, a szenátus tagjait (felső ház) és elnököt választanak.

A Bihar megyei RMDSZ-nél is beindult a választási kampány. Régi és új jelöltek járták a megyét, igyekeztek maguk mellé állítani a választókat, s első fázisban az un. RMDSZ küldötteket (elektorokat). A megyei küldöttgyűlést 1996. szept.7.-én tartották meg, ahol 240 küldött Bihar megyéből (a meghívott 290-ből) döntötte el, kik legyenek az RMDSZ szenátor és képviselő jelöltjei, úgy szintén eldöntötték a sorrendet is, ami azért fontos, mert jelenleg a Bihar megyei RMDSZ-nek 1 szenátora és 3 képviselője van a román parlamentben, s ez most un. minimális célkitűzés. Reális esély van 2 szenatori és 4 képviselői hely megszerzésére, ha a szavazóink elmennek szavazni legalább 80-85 %-ban!

Szenátor jelöltek: Dr. Csapó József, a mezőgazdasági tudományok doktora, (jelenleg is szenátor), Modok Gusztáv, jogász-közgazdász.

Képviselő jelöltjeink: Szilágyi Zsolt politológus, Rákóczi Lajos tanár, Székely Ervin jogász, (jelenleg is képviselő) Kiss Sándor vállalkozó.

Az RMDSZ Országos Elnöksége a nov.3-i választásokon államelnököt is jelölt FRUNDA GYÖRGY Maros megyei szenátor személyében.

Szervezeteinknek olyan választási kampányt kell szerveznie, hogy az RMDSZ célkitűzései, programja eljusson minden magyarhoz, megmozgassa, az elfásult, közönyös embereket is, hogy választási eredményeink elérjék, sőt túlhaladják az 1992-es eredményeket.

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva,

Cs. Szabó István, Czibulka György, Gellai József, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet,

Márton Gábor, Ungvályi János, Vaszkó Irén

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1